

STRESZCZENIE

Raport z monitoringu celu 4 Narodowego Programu Zdrowia „Zmniejszenie i zmiana struktury spożycia alkoholu oraz zmniejszenie szkód zdrowotnych spowodowanych alkoholem” jest pierwszym tego typu raportem i obejmuje lata 1990-97. Raport koncentruje się na kilkunastu wybranych wskaźnikach, które w sposób syntetyczny pozwalają śledzić stopień realizacji (niektórych) celów przyjętych w Narodowym Programie Zdrowia.

Mimo braku rzetelnych statystyk sprzedaży alkoholu, pośrednie dane nt. psychoz alkoholowych wskazują na to, iż – przynajmniej do roku 1996 – poziom jego spożycia w okresie transformacji ustrojowych był istotnie wyższy niż w latach osiemdziesiątych. Dane za rok 1997 wydają się mocno zakłócone wprowadzeniem ICD X i nie pozwalają na poprawną estymację konsumpcji. W latach transformacji ustrojowych obserwuje się wyraźny wzrost konsumpcji piwa i rosnący jego udział w strukturze spożycia napojów alkoholowych.

Po spadku na początku dekady, w ostatnich latach rośnie liczba pacjentów psychiatrycznej służby zdrowia leczonych z powodu zaburzeń alkoholowych. Trudno jeszcze orzec, czy jest to wynikiem większej dostępności czy też rosnącej liczby komplikacji alkoholowych. Alkohol stanowi również poważne obciążenie placówek pierwszej pomocy. Według badań przeprowadzonych w Warszawie, około 10 procent interwencji wyjazdowych pogotowia ratunkowego ma związek z alkoholem.

Po gwałtownym wzroście liczby wypadków drogowych związanych z alkoholem w latach 1989-90 przez całą dekadę obserwuje się zmniejszanie współczynnika wypadków na 1000 pojazdów oraz współczynnika śmiertelnych ofiar wypadków na 1000 mieszkańców.

Słowa kluczowe: monitoring, spożycie alkoholu, psychozy, wypadki.

Jacek Moskalewicz, Dorota Wiszejko

To decrease alcohol consumption and to change its structure as well as to decrease health harm related to alcohol

SUMMARY

Report from monitoring of target 4 of National Health Programme: „To decrease alcohol consumption and to change its structure as well as to decrease health harm related to alcohol” is the first report of this type and covers the period 1990-1997. Focus of the report is on dozen or so selected indicators to trace progress in implementation of (some) objectives adopted in the National Health Programme.

In spite of lack of reliable sales statistics, indirect data on alcoholic psychoses indicate that, at least until 1996, level of alcohol consumption was higher during the transformation period than in the 1980s. Relevant data for 1997 are strongly affected by introduction of ICD X and exclude appropriate estimation of consumption. Du-

ring the transformation period significant growth of beer drinking and its increasing share in consumption structure have been observed.

After a decline in the beginning of the 1990s, last years witnessed growing numbers of patients treated due to alcohol disorders by mental health services. It is too early to guess whether this trend is due to higher accessibility or to increasing wave of alcohol-related complications. Alcohol constitutes also heavy burden for ambulance services. According to a survey carried out in ambulance station in Warsaw approximately 10 per cent of their interventions can be attributed to alcohol.

After a sudden increase in 1989-1990, rate of alcohol traffic accidents per 1000 vehicles as well as rate of fatalities per 100 000 inhabitants have clearly tended to decline.

Key words: monitoring, alcohol consumption, psychoses, accidents

PIŚMIENNICTWO

1. Bruun K. et al. (1975): *Alcohol Control Policies in Public Health Perspective*. Finnish Foundation for Alcohol Studies, Forssa.
2. Durda R. (red.), Zespół pracowników Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (1998): *Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych w Polsce w 1997 r.* Alkohol a Zdrowie, 22, PARPA, Warszawa, s. 64.
3. Edwards G. et al. (1994): *Alcohol Policy and the Public Good*. Oxford University Press, Oxford, New York, Tokyo.
4. Makela K. et al (1981): *Alcohol, Society and the State: 1A Comparative Study of Alcohol Control*. Addiction Research Foundation, Toronto.
5. Moskalewicz J., Świątkiewicz G. (1995): *Drug Demand Reduction in Poland Inventory of Data prepared for PHARE Programme „Fight Against Drugs”*; ABS Intersalus, Warsaw, s.14.
6. Moskalewicz J., Świątkiewicz G. (1995): *Drug Demand Reduction in Poland Inventory of Data prepared for PHARE Programme „Fight Against Drugs”*; ABS Intersalus, Warsaw, s.17.
7. Moskalewicz J., Świątkiewicz G. (1995): *Drug Demand Reduction in Poland Inventory of Data prepared for PHARE Programme „Fight Against Drugs”*; ABS Intersalus, Warsaw, s.19.
8. Moskalewicz J., Świątkiewicz G. (1995): *Drug Demand Reduction in Poland Inventory of Data prepared for PHARE Programme „Fight Against Drugs”*; ABS Intersalus, Warsaw, s.22.
9. Moskalewicz, J., Wojtyniak B., Rabczenko D. (1998): *Alcohol Contribution to Mortality Trends in Poland in Transition. Materiały konferencji "Health Development in Central and Eastern Europe after Transition"*, Warszawa, 11-13 maja 1998.
10. *Rocznik Statystyczny 1990*, GUS, Warszawa 1991, s. 55.
11. *Rocznik Statystyczny 1991*, GUS, Warszawa 1992, s. 52.
12. *Rocznik Statystyczny 1992*, GUS, Warszawa 1993, s. 55.
13. *Rocznik Statystyczny 1993*, GUS, Warszawa 1994, s. 60.
14. *Rocznik Statystyczny 1994*, GUS, Warszawa 1995, s. 63.
15. *Rocznik Statystyczny 1995*, GUS, Warszawa 1996, s. 66.
16. *Rocznik Statystyczny 1996*; GUS, Warszawa 1997, s. LXXVIII.